

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer  
der Staten-Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal  
Rechtspleging en  
Rechtshandhaving**  
Directie Rechtshandhaving en  
Criminaliteitsbestrijding

Schedeldoekshaven 100  
2511 EX Den Haag  
Postbus 20301  
2500 EH Den Haag  
[www.rijksoverheid.nl/venj](http://www.rijksoverheid.nl/venj)

**Ons kenmerk**  
244620

*Bij beantwoording de datum  
en ons kenmerk vermelden.  
Wilt u slechts één zaak in uw  
brief behandelen.*

Datum 30 maart 2012  
Onderwerp Bestuurlijke rapportage vastgoedfraudezaak 'Klimop'

Hierbij doe ik uw Kamer de bestuurlijke rapportage inzake de vastgoedfraudezaak 'Klimop' toekomen, die al is aangekondigd in de brief aan uw Kamer van mijn ambtgenoot van Financiën en mij van 7 maart jongstleden over de aanpak van vastgoedfraude (29911, nr.63). Deze bestuurlijke rapportage is in opdracht van het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie opgesteld om lering te kunnen trekken uit deze strafzaak, met het oog op het voorkomen van dit soort malafide praktijken en de krachtige, geïntegreerde bestrijding ervan. De rapportage is in 2011 opgesteld door het Verwey-Jonker Instituut en de Erasmus School of Law, en na de uitspraak in eerste aanleg tegen de hoofdverdachten in de Klimop-zaak naar buiten gebracht.

In de rapportage gaan de onderzoekers in op de werkwijze van de verdachten, de cultuur in de vastgoedsector in de periode waarin de Klimop-zaak zich afspeelde, en het functioneren van zakelijke dienstverleners en toezichthouders. Op basis van hun analyse presenteren de onderzoekers aanknopingspunten om de criminele gelegenheidsstructuur beter aan te pakken, en om barrières op te werpen tegen dergelijke vormen van vastgoedfraude.

De onderzoekers trekken een aantal stevige conclusies over de onderzochte periode. Zij concluderen dat de cultuur en organisatie binnen de vastgoedsector volop ruimte boden voor misbruik, dat in deze zaak het interne en (voor zover kon worden vastgesteld) externe toezicht zwak ontwikkeld was, en dat de kritische rol van zakelijke dienstverleners in het geding was. In algemene zin wordt geconcludeerd dat de wereld van het commercieel vastgoed erg kwetsbaar is voor fraude.

De aanbevelingen zijn gericht op de bevordering van het integer en professioneel functioneren van organisaties in de vastgoedsector. De onderzoekers vragen aandacht voor de cultuur en het normatief kader binnen de vastgoedsector: integriteit moet binnen de sector hoger op de agenda komen te staan. Het Rijk moet dit stimuleren. De kritische rol die de notaris, taxateur en accountant in de vastgoedsector kunnen spelen, moet worden versterkt.

Het is van belang te constateren dat deze bevindingen betrekking hebben op de periode waarin de malafide praktijken in de Klimop-zaak speelden, en dat er sindsdien veel verbeteringen in gang zijn gezet. Ook de vastgoedsector zelf is naar aanleiding van de Klimop-zaak in beweging gekomen. In 2009 heeft een

aantal grote spelers uit de vastgoedmarkt zich verenigd in het Integriteit Overleg Vastgoed (IOV), dat inzet op het bevorderen van integriteit bij marktpartijen, het vergroten van de transparantie bij vastgoedtransacties en het beperken van frauderisico's.

De rapportage is inmiddels uitvoerig besproken in de Nationale Regiegroep Aanpak Misbruik Vastgoed, ook met vertegenwoordigers van het IOV. Dat heeft geleid tot een aantal concrete vervolgspraken:

- De conclusies en aanbevelingen van de rapportage worden betrokken bij de verdere uitwerking van het actieprogramma van de Nationale Regiegroep voor de periode 2012-2015 (zie de brief aan de Tweede Kamer van 7 maart);
- Bij deze uitwerking zijn mijn ambtgenoten van Financiën en Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties betrokken, aan wie ik de rapportage ook heb toegezonden;
- Het OM organiseert een gezamenlijke werkconferentie met vastgoedpartijen en overheidsdiensten, waarin op basis van de lessen uit de Klimop-zaak gezamenlijk concrete verbetermaatregelen zullen worden geformuleerd.

Ik vertrouw erop uw Kamer hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

I.W. Opstelten